

“KURTI – TRANS L82 BULQIZA” Sh.p.k

PERMBLEDHJE JO TEKNIKE

**Objekti : Fush Lure,Zona minerare konkuruese
nr 312**

Dhjetor 2016

PËRMBAJTJA

- Instalimi dhe aktivitetet e tij;
- Lëndët e para dhe ato ndihmëse, substancat e tjera dhe energjia e përdorur ose e gjeneruar nga instalimi;
- Burimet e shkarkimeve nga instalimi;
- Kushtet në vendndodhjen e instalimit dhe rastet e njohura historike të ndotjes;
- Natyra dhe sasi të shkarkimeve të pritshme nga instalimi në çdo vend/mjedis, si dhe identifikimi i efekteve të rëndësishme të shkarkimeve në mjedis;
- Teknologjia dhe teknika të tjera të propozuara për parandalimin e shkarkimeve ose, kur kjo nuk është e mundur, për pakësimin e shkarkimeve nga instalimi, veçanërisht duke zbatuar teknikat më të mira të disponueshme;
- Alternativën në lidhje me zgjedhjen e vendit të instalimit dhe teknologjinë e përdorur;
- Masat për parandalimin dhe rikuperimin e mbetjeve (nëse është e nevojshme);
- Masat për përdorimin efiçent të energjisë;
- Masa të tjera të planifikuara në përputhje me parimet e përgjithshme që rregullojnë detyrimet themelore të operatorit, dmth:
- Monitorimi i planifikuar i shkarkimeve nga instalimi.

INSTALIMI DHE AKTIVITETET E TIJ;

Vendndodhja

Ne kuadrin e ketij relacioni parashikohet shfrytezimi i rezervave te mineralit te Kromit ne objektin "Fushe Lure", qarku Diber, i cili parashikohet te filloje funksionimin pasi shoqeria te pajiset me leje minerare shfrytezimi nga Qendra Kombetare e Licensimit.

Objektivat kryesore te V.N.M. do te jene :

- Proçesi i vendim-marrjes duke identifikuar ndikimet e konsiderueshme potenciale ne mjedis

- Te promovojë zhvillimin e qendrueshem duke siguruar qe propozimet e projektit nuk minojne burimet natyrore dhe funksionet ekologjike ose mireqenien, stilin e jetes dhe jetesen e komunitet si dhe te njerezeve qe lidhen apo varen nga ky projekt ose veprimtari

- Permiresimin nga pikepamja mjedisore te projektit te propozimit;

- Perdorimin ne menyren e duhur dhe me eficeente te burimet natyrore

- Identifikon masat e duhura per zvogelimin e ndikimeve te mundshme potenciale negative

- te projektit;

- Siguron dhe mbron shendetin e njeriut;

- Parashikon dhe perjashton ndryshimet e pakthyeshme dhe demtimet serioze te mjedisit;

- Ruan dhe mbron burimet natyrore, pesiazhet e natyres dhe komponentet perberes te ekosistemeve

- Permireson aspektet sociale te projektit

Njekohesisht ne VNM trajtohen ; vendndodhja e veprimtarise, procesi teknologjik qe do te aplikohet, ndikimi ne mjedis per objektin minerar qe kerkohe te pajiset me leje mjedisore. Pershkruhen ne menyre te hollesishme karakteristikat fizike te projektit, marrja ne konsiderate e alternativave, pershkrimi i karakteristikave te mjedisit qe mund te ndikohet, pershkrimi i ndikimeve te rendesishme te veprimtarise, parashikimi i ndikimeve indirekte, pershkrimi i masave per zbutjen e ketyre ndikimeve, programi i monitorimit, plani i rehabilitimit, plani i menaxhimit te mbetjeve etj...

Vendburimi ndodhet ne verilindje te Shqiperise. Qendra administrativo-ekonomike e rrethit eshte qyteti i Peshkopise i cili lidhet me rajonet qendrore te vendit me rruge automobilistike Peshkopi-Tirane dhe Peshkopi Kukes.Nga pikepamja gjeografike rajoni ndodhet ne pjesen e larte malore. Ne perendim shtrihet sistemi malor i Mirdites, ne lindje ultesira e Drinit te Zi .Ndodhet ne Qarkun e Dibres, komuna Lure rreth 40 km larg qytetit te Peshkopise, Lidhet dhe me Rreshenin me rruge automobilistike rreth 70.Rajoni ne pergjithesi karakterizohet nga nje relief i thjeshte, me pjerrsi deri 30° ne zonen e vendburimit. Ne drejtim te perendimit, ky kend zbret deri ne horizontal, duke formuar nje relief kodrinor.

Gjeografia

Vendburimi ndodhet ne verilindje te Shqiperise. Qendra administrativo-ekonomike e rrethit eshte qyteti i Peshkopise i cili lidhet me rajonet qendrore te vendit me rruge automobilistike.Peshkopi-Tirane.

Nga pikepamja gjeografike rajoni ndodhet ne pjesen e larte malore. Ne perendim shtrihet sistemi malor i Mirdites, ne lindje ultesira e Drinit te Zi dhe Drinit te Bardhe dhe "Gropa e Kukesit" sot Liqeni i Fjerezes.

Lumenjte dhe perrenjte e rajonit kane karakter tipik malor me pjeresi te madhe te

Relievi

Malet me te larta te zones jane Mali i Dejes 2466 m dhe ai i Koritnikut 2395 m. Rajoni ne pergjithesi karakterizohet nga nje reliev i thjeshte, me pjeresi deri 30° ne zonen e vendburimit. Ne drejtim te perendimit, ky kend zbret deri ne horizontal, duke formuar nje reliev kodrinor. Lartesia absolute e zones eshte (400-700) m. Qendrat e banimit jane fshati Fushe Lure,

Klima

Rajoni karakterizohet nga nje vere e nxehte dhe relativisht te thate dhe dimer te ftohte me shume rreshje shirash dhe debore. Temperatura ne vere luhetet 17°-30° C, ndersa ne dimer 0°-2° C dhe ne raste te vecanta deri ne -20° C.

Bimësia

Ne kete zone pergjithesisht mbizoteron shkurrja e dushkut, ndersa ne zonen ku shtrihet objekti takohet dushku i llojit bunge. Aktualishte zona minerare eshte pothuaj e cveshur nga bimesia.

Popullsia, ekonomia

Qarku i Dibres shtrihet ne nje siperfaqe prej 2,399 km² dhe ka nje popullsi 175 146 banore, me densitet mesatar 61.3 banore/km², e cila eshte me e ulet se mesatarja e qytetit. Bazuar ne ndarjen administrative 2001, qarku i Dibres eshte i ndare ne 3 rajone, qe perfshijne 4 bashki, dhe 24 komuna. Popullsia e kesaj zone kryesisht ka te zhvilluar blegtorine, bujqesine dhe kohet e fundit po aktivizohet dhe industria e nxjerrjes se mineraleve. Vendburimi eshte afer qendres se banuar fshatit Fushe Lure.

Ne zone, ekonomia nuk eshte e zhvilluar, pasi edhe vite me pare kane funksionuar vetem sektore te shfrytezimit bakrit te cilet tani e kane nderprere aktivitetin e tyre. Banore e kesaj zone kryesisht merren me bujqesi e blegtori, tregeti, etj.. .

Kohezgjatja e planifikuar e funksionimit te projektit

Bazuar ne Ligjin Minerar Nr. 10 304, date 15.7.2010 "*Për sektorin minerar në Republikën e Shqipërisë*", Neni 16 "*Afati i lejes së shfrytëzimit për grupin e mineraleve metalore, jometalore, qymyret dhe bitumet*", ka afat vlefshmërie 25 vjet me te drejte shtyrje afati edhe per 10 vjet, nga hyrja në fuqi e saj. Perfundimisht kohezgjatja e planifikuar e funksionimit te projektit eshte deri ne vitin 2051. Pas kesaj periudhe hartohet raporti perfundimtari i objektit sipas urdherit te ministrit nr.308 date 13.04.2011 (aneksi nr.4)

Menyra e shfrytezimit

Nxjerrja e mineralit kryhet direkt nga siperfaqja ose me punime nentokesore. Si rrjedhoje edhe menytrat e shfrytezimit jane me siperfaqe ose nentoke. Sic u trajtua me siper shfrytezimi i rezervave te mineralit te ketij objekti ka vite qe zhvillohet me siperfaqe; pra edhe menytrat dhe metodat qe do te perdoren per ndertimin e objekteve te projektit, sic jane investimet ne siperfaqe, hapja, pregatitja dhe shfrytezimi do te jene me kariere.

Shpenzimet e shfrytezimit me siperfaqe jane shume here me te vogla ose te pakrahasueshme me shfrytezimin nentokesor. Realizon mekanizimin e procesit te rrezimit te mineralit, ngarkimit dhe transportit te tij; realizon siguri te larte ne pune, rendiment te larte dhe kosto te ulet ne nxjerrjen e mineralit dhe levizjes se mbuleses se tij. E meta e kesaj menyre shfrytezimi jane investimet fillestare per makineri e paisje dhe ndikimi i zhvillimit te punimeve nga kushtet klimatike.

Hapja pergatitja dhe shfrytezimi me kariere.

Hapja e transhese kapitale do te jete vazhdimi i rruges hyrese ne karierte dhe lidhe horizontin e poshtem te shfrytezimit + 530 me ate te siperm. Ne cdo 10 m ngjitje ne lartesi hapen fillesat e transheve pregatitore (prerese) te cillat avancojne sipas izoipseve te terrenit deri ne kufijte e lejes se shfrytezimit.

Transhete ne te dy variantet do te jene me gjysem seksioni

Thellesia e transhese varion nga zero ne hyrje deri ne lartesine e nje shkalle. Kendi i pjerrtesise se faqes varion nga 55 – 65° per shkembinj te forte. Gjeresia e shesheve te punes 14—36m me nje kalim me vendendrim.

Punimet e hapjes ne objekt do te fillojne nga lidhja e objektit me infrastrukturen ekzistuese. Objekti i projektuar per shfrytezim lidhet me rrugen ekzistuese te karieres me nje degezim djathtas qe eshte njekohesishte edhe fillimi i transhese kryesore ne kuoten, e cila me pjerrtesine e projektuar ulet deri ne kuoten +535 qe eshte njekohesishte edhe horizonti i fundit te shfrytezimit me kariere.

Zona e projektuar per shfrytezim eshte e lidhur edhe ne disa drejtime te tjera me rruge automobilistike, te cilat krijojne mundesi per hapjen e sektoreve te vecante te pavarur ne funksion te kerkesave per rritjen e prodhimit.

Transheja kryesore do te kete, gjatesi 300m, gjeresi 3 - 6 m dhe lartesi skarpate qe fillon nga 0 deri 10 m ne pjesen fundore, kuota + 530.

m³

Hapja e transhese do te behet duke perdorur lenden plasese per shkrikerimin e materialit, ngarkimin me ekskavator dhe nje buldozer per zbankimin e materialit te shkrikeruar ne stoqet e depozitimit. Kosto operationale e hapjes se transhese eshte = 434.9 leke/m³

Organizimi i punes

Ne kushtet gjeografike dhe klimaterike ku ndodhet objekti, organizimi i punes per shfrytezimin e mineralit se bashku me punimet e tjera pregatitore (transhe, rruge dhe zbulim) parashikohet te organizohet me nje nderrese ne dite (drite ne drite), 22 dite ne muaj, ndersa ne raste te vecanta per minaret dhe kompresoristin mund te jete me dy nderresa. Punonjesit do te jene me eksperience si ne shpimin, mbushjen, plasjen e birave, plasjen masive dhe ne kryerjen e proceseve te tjera te karakterit minerar. Ne objekt parashikohet te punojne 9 punonjes.

LËNDËT E PARA DHE ATO NDIHMËSE, SUBSTANCAT E TJERA DHE ENERGJIA E PËRDORUR OSE E GJENERUAR NGA INSTALIMI;

Sic u trajtua me lart ne kete objekt nuk do te ndertohen objekte siperfaqsores e per rrjedhoje nuk lind nevoja per perdorimin e materialeve te ndertimit.

Lenda e pare e vetme qe do te prodhohet eshte minerali i bakrit dhe shkembjenje rrethues qe dalin gjate procesit te shfrytezimit. Per prodhimin e lendes se pare nuk do te perdoren materiale ndertimi, ndersa uji dhe energjia elektrike jane parashikuar te zgjidhen ne projekt. per prodhimin e lendes se pare do te perdoren keto materiale ndihmese :

Materialet ndihmese	Njesia	Norma
Dinamit	kg/ton	0,25
Kapsolla	Cope/ton	0,8
Fitul	ml/ton	1,6

Ne procesin e prodhimit nuk perdoret perzierje materialesh,

Nuk perdoret lende djegese

Nuk perdoren kimikate sintetike apo laboratorike

BURIMET E SHKARKIMEVE NGA INSTALIMI;

Objekti ku zhvillohet veprimtaria nuk ka burime të shkarkimeve në ajër dhe vendndodhje te pikave te shkarkimit. Instalimi i ketij projekti nuk gjeneron mbetje te lengshme . Gjithashtu nuk gjeneron shkarkime te komponenteve organike te avullueshem dhe nuk ekziston asnje lloj burimi i mundshem per kete qellim.

I vetmi burim qe shkarkon ne mjedis jane pluhurat , gazrat dhe zhurmat e krijuara nga mjeti I ngarkimit dhe transportit te mineralit dhe sterililit. Nga monitorimi i aktiviteve te ngjashme me kete projekt ka rezultuar qe shkarkimet ne ajer sic jane pluhurat , gazrat, zhurmatetj.. jane te paperfillshme, brenda normave te lejuara. Nuk jane stacionare dhe shkarkojne ne ajer per nje kohe relativisht te shkurter. Me teknologjine qe do te perdoret nuk parashikohen shkarkime ne ujra. Mbetjet e ngurta qe gjenerohen nga procesi i zbulimit te mineralit jane zgjidhur ne projekt dhe eshte bere percaktimi i sheshit te depozitimit te sterililit dhe llogaritja e kapacitetit depozitues. Gjenerimi i tyre do te zgjase sa eshte afati i lejes se shfrytezimit.

KUSHTET NË VENDNDODHJEN E INSTALIMIT DHE RASTET E NJOHURA HISTORIKE TË NDOTJES;

Ne kuadrin e ketij projekti synohet te jepet ne menyre te detajuar vleresimi i ndikimit ne mjedis per objektin minerar qe kerkohet te pajiset me leje mjedisore,

ne te cilin pershkruhen ne menyre te hollesishme karakteristikat fizike te projektit, marrja ne konsiderate e alternativave, pershkrimi i karakteristikave te mjedisit qe mund te ndikohet, pershkrimi i ndikimeve te rendesishme te veprimtarise, parashikimi i ndikimeve indirekte, pershkrimi i masave per zbutjen e ketyre ndikimeve dhe permbajtja joteknike e projektit.

Ne te gjithë rajonin perreth vendburimit, tradicionalisht, zhvillohen aktivitete ekonomike minerare, gje qe ka ndikuar edhe ne llojshmerine faunistike te pranishme ne te. Ne zone nuk egziston mundesia e strehimit te gjitareve te medhenj te cilet t'a perdorin ate si arela per sigurimin e ushqimit, ndersa formacionet me shkurre sherbejne si zona te pershtatshme per fshehjen dhe kullotjen e zvarranikeve te tille si breshka e zakonshme (*Testudo hermani*), apo zhapikeve si specia e zhapiu te gjelbert (*Lacerta viridis*). Lendinat e hapura me bimesi barishtore paraqiten me rendesi per kullotjen e iriqit

Zona ne te cilen do te zhvillohet aktiviteti nuk gezon status te vecante si zone e mbrojtur, pasi flora dhe fauna jane shume pak te zhvilluara. Terreni pergjithesisht eshte shkembor, pothuaj i zhveshur dhe i mbuluar me barishte e shkurre shume te rralla.

Rajoni ne studim pershkohet nga nje rrjet i dendur perrenjsh dhe rrekezash me karakter stinor. Periferia e zones ku ndodhet objekti ka nje shperndarje karakteristike te tyre. Ushqimi i vetem i prurjeve jane rreshjet e shiut dhe debores. Tipar karakteristik i regjimit hidrologjik eshte luhatja e theksuar e niveleve te tyre gjate vitit, e cila lidhet kryesisht me nivelin e reshjeve. Periudha me prurje te shumta shfaqet gjate muajve tetor-maj dhe me prurje te pakta qershor – shtator. Rrjedhja minimale eshte e lidhur me reshjet e pakta dhe avullimin e fuqishem per shkak te temperaturave te larta. Rrjeti hidrografik i perrenjve perben zonen e drenimit edhe per objektin qe do te shfrytezohet.

Vendndodhja e instalimit te ketij projekti sic eshte trajtuar edhe ne studimin e kryer per kete qellim pergjithesisht ka kushte te mira. Zona ku do te instalohet projekti nuk eshte e populluar, relievi nuk eshte i aksdentuar, kushtet hidrografike dhe hidrogjeologjike jane te mira. Ne ajer, toke, uje etj.. nuk do te kete shkarkime qe paraqesin rrezikshmeri per demtimin e flores dhe faunes. Eshte bere vleresimii ndikimeve ne fazen e hapjes, pergatitjes dhe shfrytezimit te ketij objekti.

Keto ndikimejanete njejta nga pikepamja cilesore per te gjitha fazat, por ndryshimi ne fazen e shfrytezimit qendron ne aspektin sasior te tij si p.sh. kohezgjatja e ndikimit, ekspozimi ndaj tij, vlere e ndikimit.

Nga mbikqyrja e kesaj veprimtarie ka rezultuar qe i vetmi burim qe shkarkon ne mjedis jane pluhurat , gazrat dhe zhurmat e krijuara nga mjeti I ngarkimit dhe transportit te mineralit dhe sterilite. Nga monitorimi i aktiviteteve te ngjashme me kete projekt ka rezultuar qe shkarkimet ne ajer sic jane pluhurat, gazrat, zhurmat etj.. jane te paperfillshme, brenda normave te lejuara.

Erozioni do te kontrollohet permes masave te parashkuara ne Planin e Menaxhimit.

Megjithese objekti do te shfrytezohet me siperfaqe lloje te ndryshme faunistike ne objekt do te gjenden nen presion te vazhdueshem, sidomos nga zhurmat. Keto ndikime jane te pashmangshme por masat e propozuara per zbutjen e tyre mund te rezultojne te sukseseshme ne fazat e ndryshme te zhvillimit te biodiversitetit, veçanerisht gjate ciklit te riprodhimit. Keto masa do te mund te zbatohen me me teper efikasitet gjate vitit te dyte te shfrytezimit mbasi te jete njohur mire sjellja e biodiversitetit ne objekt.

Gjate fazes se shfrytezimit nuk do te ndodhin ndryshime te pakthyeshme dhe te pashmangeshme ne pejsazhin, topografine dhe gjeologjine e siperfaqes ku do te terhiqet minerali.

NATYRA DHE SASITË E SHKARKIMEVE TË PRITSHME NGA INSTALIMI NË ÇDO VEND/MJEDIS, SI DHE IDENTIFIKIMI I EFEKTEVE TË RËNDËSISHME TË SHKARKIMEVE NË MJEDIS;

Çdo aktivitet që zhvillohet në mjedis shoqërohet me pasoja dhe ndikime në mjedis që janë pjesë e atij kompromisi që shoqëria jonë ka zgjedhur për t'u zhvilluar. Megjithatë e rëndësishme është që të kuptohet natyra e këtyre proceseve, forma e shfaqjes së tyre dhe më analitikiisht ndikimet e çdo operacioni të kryer, sidomos mbi burimet natyrore të parinovueshme.

Industria minerare është shumë e rëndësishme në ekonominë e një vendi, por ajo shoqërohet edhe me ndikime mjedisore negative të cilat në disa raste mund të jenë të pashmangshme. Shumë prej ndikimeve negative mjedisore mund të minimizohen përmes një planifikimi të kujdesshëm mjedisor dhe aplikimit të teknikave dhe teknologjisë së parandalimit të ndotjeve.

Vlerësimi i ndikimeve të mundshme si pasojë e veprimtarisë bëhet duke u nisur nga një sërë faktorësh që lidhen me natyrën e veprimtarisë, teknologjinë e përdorur, mënyrën e operimit, sasinë e energjisë, lëndët e para të përdorura dhe mbetjet e gjenerura, të gjitha këto në kontekstin e mjedisit fizik, biologjik dhe socio-ekonomik. Kur flasim për shfrytëzim të resurseve minerare duhet të marrim në konsideratë përdorimin e makinerive të rënda, të ekspozitivëve si dhe zhvendosjen e transportin e sasive të mëdha të mineralit.

Bazuar në mënyrën e propozuar për shfrytëzim ndikimet më thelbësore mund dhe duhet të analizohen sipas fazave të veprimtarisë, konkretisht, në fazën përgatitore, instalimit, punimeve të reja, në fazën e shfrytëzimit, në fazën e mbylljes, rehabilitimit të objekteve dhe riaftësimit të proceseve natyrore. Është e rëndësishme të kuptohet natyra e këtyre proceseve dhe forma e shfaqjes së tyre, direkte ose indirekte, në mënyrë që të përcaktohet qartë lloji i ndikimeve:

Identifikimi i ndikimeve te mundshme negative ne toke, nder me kryesoret mund te jene:shqetesim i shtreses se tokes per shkak te hapjes se rugeve, punimit te hapjes,ngjeshjes se pjesshme te tokes nga levizja e mjeteve te punes dhe automjeteve te transportit ,erozionin minimal ne kohe me rreshje,

ndotje e tokës si pasoje e avarive të mekanikës, vibracion si pasoje e germimeve etj..

- Ndikimet negative në habitate dhe biodiversitetin e zonës së projektit;

Shqetësim i faunës në zone mund të ndikohet nga fakti që sipërfaqja ku do të kryhen punimet për hapjen e rrugës dhe punimet e shfrytëzimit është e varfër në bimesë dhe rrjedhimisht proceset ekologjike janë minimale dhe të kufizuara. Fakti që në zone ka zhvilluar shumë aktivitete të ngjashme, na jep të drejtë të themi se nuk do të kemi ndonjë shtim apo demtim të habitatit të ekosistemesh të virgjera. Disa procese që lidhen me shumë me shqetësimet dhe cilësinë e mjedisit, do të ushtrojnë ndikimet e tyre në botën e gjallë sidomos do të mbajnë larg zonës disa lloje shtazore

- Identifikimi i ndikimeve të mundshme negative në pejsazh do të jenë ndryshime të përrësive të terrenit dhe ato vizuale të pejsazhit. Në zhvillimin e proceseve të tokëformimit në sipërfaqen e prekur.

- Shkarkimet në mjedis dhe prodhimi i mbetjeve; nga aktiviteti njëzëror si kartona, bidona vaji, ambalazhe dhe qese plastike etj...

- Ndikimet negative shtesë (kumulative) në cilësinë e mjedisit në zonën e projektit dhe burimet natyrore, si mineralet, pyjet, burimet ujore; sic janë : shkarkim i sasive minimale të gazeve nga automjetet, emetim zhurmash nga automjetet e transportit dhe mjetet e punës, sasi pluhuri si pasoje e qarkullimit të kamioneve jashtë objektit dhe transportit të mineralit etj. Gjithashtu, gjatë të gjithë operacioneve të punës mund të ndodhë erozion minimal, sidomos në kohë me reshje. Për të mos u ndikuar kanalet kullues të zonës nga mbushja me llumra dhe shtimi i përmbajtjes së materies së ngurtë në ujërat shërbejnë kanalet perimetrike në anët e pjerrëta të vendshfrytëzimit.

TEKNOLOGJIA DHE TEKNIKA TË TJERA TË PROPOZUARA PËR PARANDALIMIN E SHKARKIMEVE OSE PËR PAKËSIMIN E SHKARKIMEVE NGA INSTALIMI, VEÇANËRISHT DUKE ZBATUAR TEKNIKAT MË TË MIRA TË DISPONUESHME;

Masat per mbrojtjen e tokes

Lloji i ndikimit	Masat e propozuara
Shqetesim i shtreses se tokes per shkak te ndertimit te rruges se relidhese	Sasia e dheut mund te sistemohet pergjate rruges dhe te perdoret per qellime rehabilitimi ne faza te ndryshme te shfrytezimit ose per rehabilitimin e rrugeve dhe siperfaqeve te demtuara ne perfundim te shfrytezimit te minieres
Ngjeshje e pjesshme e tokes nga levizja e automjeteve te transportit si kamione etj.	Per parkimin e makinerive dhe automjeteve dhe kryerjen e sherbimeve te mirembajtjes do te shfrytezohen vendet e caktuara
Erozion siperfaqesor ne mot me reshje	Do te piketohen dhe hapen kanalet e drenazhimit ne siperfaqe. Pergjate segmenteve rrugore ne varesi te terrenit dhe kushteve te tokes do te hapen kanale anesore qe do te ndalim forcen gerryese te ujrave te reshjeve, ndersa pergjate perimetrin te sheshit te depozitimit te mineralit do te hapen kanale perimetrike kufizuese qe do te frenojne gerryerjen dhe transportin e tokes sipas gradientit te pjerrtesise nga ujrat siperfaqesore. Ne pjese te veçanta do te shihet mundesia e mbjelljeve te fidaneve pyjore te pershtatshem per zonen fitoklimatike.
Ndotje e tokes si pasoje e avarive te mekanikes	Makinerite e shfrytezimit dhe transportit do te kontrollohen per gjendjen e tyre teknike dhe nese konstatohen pjese te amortizuara qe mund te rrjedhin lubrifikante do te zevendesohen me te reja. Ne rast te ndonje aksidenti dhe rrjedhjeve aksidentale te lendeve ndotese ne mjedis do te merren masa per pastrimin e menjehershem te tokes se ndotur e cila do te depozitohet ne nje kazan te posatshem metalik ose prej betoni per t'u djegur me pas

Masat per mbrojtjen e ajrit

Lloji i ndikimit	Masat e propozuara
Emetime te pluhurit, zhurmes, gazeve, aromave dhe vibracione	Manikerite duhet te mirembahen teknikisht qe zhurma e tyre te jete vetem ajo teknologjike dhe jo e avarive. Ato duhet te perdoren me eficence dhe te minimizohet koha gjate se ciles mbahen ndezur motoret. Skapamentot duhet te kene ne gjendje funksionale filtrat e tyre teknologjike te kapjes se grimcave (skapamentot e makinerive kane nje jastek te posatshem per kete gje). Do te perdoret nafta me permbajtje te ulet sqfuri. Transporti i materialeve te behet me mjete te pastra nga balta dhe te mbuluara nese rruget kalojne prane ose neper qendrat e banuara. Te menjahohet renia e borive te automjeteve nga shoferet per te mos krijuar zhurme dhe stres tek banoret. Qarkullimi i kamioneve ne qendrat e banuara te behet me shpejtesi te ulet gje qe shmang jo vetem aksidentet por edhe krijimin e pluhurave.

Masat per mbrojtjen e pejsazhit

Lloji i ndikimit	Masat e propozuara
Ndikime ne pejsazh dhe topografine e relievit	Gjate shfrytezimit nuk duhet te demtohen siperfaqe te panevojshme si pasoje e mosplanifikimit te sakte apo e neglizhences se punetoreve qe mund te presin peme apo te shkaktojne zjarre dhe demtojne pejsazhin dhe bimesine e zones

Masat per mbrojtjen e biodiversitetit

Lloji i ndikimit	Masat e propozuara
Ndikime ne faune	Shoferet do te udhezohen te bejne kujdes gjate transportit ne zona pyjore per te mos shtypur kafshe qe mund te jene ne mes te rruges. Shoferet duhet te spetojne kafshet pastaj te vijojne udhetimin

Masat per administrimin e mbetjeve urbane

Lloji i ndikimit	Masat e propozuara
Gjenerim i mbetjeve nga aktiviteti njerezor	Mbetjet e gjeneruara nga aktiviteti jetesor i punetoreve apo ambalazhet do te grumbullohen neper thase te posatçem dhe do te transportohen drejt qendrave me te aferta te banuara per menaxhim nga sektoret perkates te pushtetit lokal. Gomat dhe vaji lubrifikant te perdoruar do t'u jepen subjekteve qe merren me riciklimin e tyre dhe qe aktualisht operojne edhe ne Shqiperi (Ministria e Mjedisit posedon nje liste te subjekteve riciklues)

ALTERNATIVËN NË LIDHJE ME ZGJEDHJEN E VENDIT TË INSTALIMIT DHE TEKNOLOGJINË E PËRDORUR;

Procesi i perzgjedhjes se projektit, si dhe alternativat gjate hartimit te projektit/veprimtarise i jane nenshtruar shtyrjes se afatit te lejes minerare ekzistuese te dhene nga Ministria e Energjise dhe Industrise ne te cilen eshte percaktuar siperfaqja dhe kordinatat e vendndodhjes se projektit.

Teknika dhe teknologjia e zhvillimit te punimeve te shfrytezimit

Teknika dhe teknologjia e zhvillimit te punimeve te shfrytezimit mer parasysh parandalimin e rreziqeve , mjedisore. Ne rastin konkret shfrytezimi do te behet me siperfaqe, gje qe minimizon shkarkimet ne ajer te pluhurave, zhurmave dhe gazrave, duke l bere ato te paperfillshme.

Ne projekt parshikohen zgjidhje teknike te punes ne raport me punonjesit qe do te punojne ne objekt dhe kalimtareve te zones. Me rritjen e numrit te punonjesve, shtimit te paisjeve teknologjike ndikimet ne mjedis do te trajtoheshin ne pershtatje me keto ndryshime.

Menyrat e shfrytezimit jane me siperfaqe ose nentoke. Ne shfrytezimin me siperfaqe punimet minerare (transhete) vendosen direkt ne siperfaqe dhe si rrjedhoje kane kontur te hapur te seksionit terthor te tyre.

Ne kete projekt jane kryer paraprakisht llogaritja e shpenzimeve qe kryhen per nxjerrjen e 1 m³ mineral me shfrytezim siperfaqesor dhe shfrytezim nentokesor, nga ku ka rezultuar qe shpenzimet e shfrytezimit me siperfaqe jane shume here me te vogla ose te pakrahasueshme me shfrytezimin nentokesor

Kjo menyre shfrytezimi realizon mekanizimin e plote te proceseve te zbulimit dhe prodhimit te mineralit duke perdorur mekanizma bashkohore me efektivitet te larte ekonomik ne proceset e rrezimit te mineralit, ngarkimit dhe transportit te tij; Realizon siguri te larte ne pune dhe kushte shume te mira pune, rendiment te larte dhe kosto te ulet ne nxjerrjen e mineralit dhe levizjen e mbuleses se tij; E meta e kesaj menyre shfrytezimi jane investimet fillestare per makineri e paisje te cilat jane kryer nga shoqeria dhe ndikimi i zhvillimit te punimeve nga kushtet klimatike. Pavaresisht nga te metat e cilesuara me siper shfrytezimi me siperfaqe (qiell te hapur) i e mineralit eshte universal ne krahasim me shfrytezimin me nentoke dhe mjaft efektiv.

Ne zgjedhjen e sistemit te shfrytezimit jane marr ne konsiderate :

Konditat tekniko - minerare te vendburimit,

Menyra e ngarkimit, transportit dhe depozitimit te mbuleses ne zbulim

Menyra e ngarkimit dhe transportit te mineralit ne brendesi te karieres dhe jashte saj

Mjetet e ngarkimit qe parashikohen te perdoren ne zbulim dhe prodhim Menyra e rrezimit te mineralit

Ne projekt eshte percaktuar si menyre shfrytezimi me racionale, nisur edhe nga fakti qe trupi ka dalje ne siperfaqe, shfrytezimi me qiell te hapur, kariere. Projektuesi ka arritur ne kete perfundim mbasi ka mare ne konsiderate elemente te tjere si: topografine, sasine e rezervave, karakteristikat gjeomekanike te shkembinjve, elementet e shtruarjes, renia e formacioneve , fortesia e mbulesave deluvionale , hidrografia e zones e cila nuk krijon probleme per shfrytezimin e vendburimit, mungesa e burimeve hidrike te cilat nuk jane te pranishme ne zonen e shfrytezimit dhe per rreth saj, koefiçeni i vogel i zbulimit.

Jeta e minieres.

Duke u bazuar ne ligjin minerar 10304 dhe aktet nenligjore te tij jetegjatesia e karieres do te jete 25 vjet me te drejte shtyrjeje edhe per 10 vite.

Punimet e zbulimit

Shkembinjte qe hiqen per te zbuluar mineralin e dobishem perbejne mbulesen, ndersa punimet qe kryhen per heqjen e tyre quhen punime zbulimi.

Sasia e shkembinjve qe duhen levizur per te shfrytezuar 1 m³ mineral te dobishem eshte koeficienti i zbulimit Madhesia e tij varet nga kushtet gjeologo-minerare te shtrirjes se vendburimit, sistemi i shfrytezimit, vlera e mineralit te dobishem.

Shfrytezimi i vendburimit perfshin disa faza :

Proceset kryesore ne kryerjen e punimeve te zbulimit jane : rrezimi, ngarkimi, transporti dhe stivimi i shkembinjve.

Rrezimi konsiston ne zhvendosjen e mases se shkrifetuar te mineralit te dobishem nga masivi dhe shkrifetimin e tij, i cili realizohet me ndihmen e punimeve te shpim-rrezimit

Ngarkimi konsiston ne zhvendosjen e mases se shkrifetuar te mineralit te dobishem ose shkembit me ane te mekanizmave te ngarkimit si ekskavatore fadroma, varinska etj.. ne mjetet e transportit.

Transporti konsiston ne zhvendosjen e shkembinjve ne stiva dhe mineralit te dobishem ne stiva ose ne destinacion.

Shfrytezimi i mineralit ne siperfaqe do te jete ekonomik deri ne ate thellesi, ne te cilen kostoja e plote e njesise se mineralit te nxjerre te jete me e vogel ose e barabarte me koston e shfrytezimit me nentoke. Kjo thellesi e shfrytezimit ne siperfaqe quhet kufitare ose racionale. Thellesia ekonomike e shfrytezimit ne siperfaqe kufizohet nga rritja e koeficientit te zbulimit.

Per 25 vite jane parashikuar te zhvendosen gjithesej 476.062m³ Zbulimi ne vite eshte programuar 18.105 m³

Shfrytezimi i vendburimit perfshin disa faza :

Proceset kryesore ne kryerjen e punimeve te zbulimit jane : rrezimi, ngarkimi, transporti dhe stivimi i shkembinjve.

Rrezimi konsiston ne zhvendosjen e mases se shkrifetuar te mineralit te dobishem nga masivi dhe shkrifetimin e tij, i cili realizohet me ndihmen e punimeve te shpim-rrezimit

Ngarkimi konsiston ne zhvendosjen e mases se shkrifetuar te mineralit te dobishem ose shkembit me ane te mekanizmave te ngarkimit si ekskavatore fadroma, varinska etj.. ne mjetet e transportit.

Transporti konsiston ne zhvendosjen e shkembinjve ne stiva dhe mineralit te dobishem ne stiva ose ne destinacion.

Ne zgjedhjen e sistemit te shfrytezimit te ketij vendburimi jane marr ne konsiderate :

Konditatetkniko - mineraretevendburimit,

Menyra e ngarkimit, transportitdhedepozitimittembuleses ne zbulim

Menyra e ngarkimitdhetransportitemineralit ne brendesitekarieresdhejashtesaj

Mjetet e ngarkimitqeparashikohenteperdoren ne zbulimdheprodhim

Menyra e rrezimittemineralit

Bazuar ne faktoret e mesiperm shfrytezimi ne kete objekti eshte bere duke aplikuar sistemin e shfrytezimit me transport.

Sistemi i shfrytezimit me transport eshte universal, pasi pershtatet me shtrirjen e vendburimit, relievit te siperfaqes dhe fortesise te shkembenjve.

Skemat teknologjike e sistemit te shfrytezimit me transport jane te ndryshme, por ne kete objekt eshte aplikuar perdorimi i skemes se shfrytezimit me transport me automjete per zhvendosjen e mbuleses se padobishme per ne sheshet e depozitimit dhe mineralit ne destinacionin e perpunimit.

Elementetkryesoretetesistemitjane :

Lartesia e shkalleve

Gjeresia e hyrjes

Kendiipjerrise se shkallevepunes

Lartesia e shkalles eshte percaktuar duke marre parasysh sigurine ne pune, vetite fiziko – mekanike te shkembenjve, tipin e mjetit te rrezimit, ngarkimit dhe transportit qe do te perdoret.

Ne rastin konkret lartesia e shkalles eshte pranuar 10 m, qe eshte e rekomandueshme nga literatura per vendburimet qe shfrytezohen ne shpate mali te pjerrreta.

Gjeresia e sheshit te punes ne shkalle

Ne rastin e perdorimit te transportit automobilistik gjeresia e sheshit te punes aktualisht eshte 27 m :

Gjeresia e shesheve te punes ne shkembenj te forte luhatet nga 12 – 13 m deri ne 30 – 35 m.

Radha e shfrytezimit Radha e pergjitheshme e shfrytezimit te objektit do te jete nga lart poshte duke filluar nga shkalla me kuote me te larte, dhe duke zbritur ne menyre te nje mbasnjeshme ne shkallet e me poshteme deri ne horizontin e fundit te shfrytezimit. Per fillimin e zbulimit dhe te shfrytezimit parashikohet fillimisht te mberrije rruga si eshte parashikuar.

Drejtimi i shfrytezimit te objektit do te jete pergjithesisht nga kufiri per ne qender. Ne raste te veçanta ky drejtim do te kushtezohet nga mberritja e rruges ne çdo shkalle. Orientimi i pergjithshem i shkalleve do te jete sipas izohipseve te terrenit .

MASAT PËR PARANDALIMIN DHE RIKUPERIMIN E MBETJEVE (NËSE ËSHTË E NEVOJSHME);

Mbetjet teknologjike te vetme qe gjenerohen nga zhvillimi i ketij aktiviteti jane sterilet te cilat do te depozitohen ne sheshet e percaktuara ne studimin tekniko ekonomik dhe projektin e shfrytezimit. Ato gjate zhvillimi te ketij aktiviteti mund te perdoren si marteriale ndertimi per shtrim rruges etj.. Mbetjet e gjeneruara nga aktiviteti jetesor i punetoreve apo ambalazhet do te grumbullohen neper thase te posaçem dhe do te transportohen drejt drejt qendrave me te aferta te banuara per menaxhim nga sektoret perkates te pushtetit lokal. Gomat dhe vaji lubrifikant te perdoruar do t'u jepen subjekteve qe merren me riciklimin e tyre dhe qe aktualisht operojne edhe ne Shqiperi (Ministria e Mjedisit posedon nje liste te subjekteve riciklues)

MASAT PËR PËRDORIMIN EFIÇENT TË ENERGJISË;

Gjate funksionimit te ketij projekti nuk do te perdoren lende djegese dhe uje teknologjik. Energjia elektrike ne se do te nevojitet do te sigurohet nga kabinat ekzistuese ne afersi te karieres

MASA TË TJERA TË PLANIFIKUARA NË PËRPUTHJE ME PARIMET E PËRGJITHSHME QË RREGULLOJNË DETYRIMET THEMELORE TË OPERATORIT

Gjate ushtrimit te ketij aktiviteti minerar, subjekti do te mbaje parasysh qe problemet mikroklimes e sigurimit teknik dhe te mbrojtjes ne pune te jene me te rendesishmet dhe me te mprehtat, qe kerkojne vleresim serioz.

Eshte e domsdoshme qe per drejtimin teknik te punimeve te aktivizohen specialiste te larte , me ekperience ne fushen e shfrytezimit te pllakoreve dhe mundesisht ta kene njohur zonen ne te cilen do te ushtrohet aktiviteti minerar.

Drejtuasi teknik i punimeve, para fillimit te punes dhe gjate saj , do te zbatoje rregullat dhe normat e percaktuara ne Regulloren e Teknikes se Sigurimit per Minierat dhe Karierat qe jane ne zbatim dhe Ligjit Minerar te Shqiperise Nr 10304, date 15.7.2010 dhe akteve nenligjore te tij

Regulloret e Teknikes se Sigurimit, nga ana e drejtuesit teknik te punimeve dhe subjektit privat, do te zbatohen ne cdo proces pune te percaktuar ne plan-organizimin e kryerjes se punimeve te hartuar nga drejtuesi teknik i punimeve dhe te miratuar nga drejtuesit e firmes , I cili duhet te permbaje :

- Plan organizimi i punimeve do te hartohet para fillimit te punimeve;

- Plan organizimi i punes hartohet nga drejtuesi teknik i punimeve;

- Drejtuasi teknik i punimeve, ose personi i ngarkuar, do te beje kontrollin teknik dhe azhornimin e sakte te punimeve minerare te cdo lloji per te cilat subjekti ka marre leje shfrytezimi;

- Rradha e kryerjes do te percaktohet hollesisht ne planin e masave tekniko-organizative dhe do te miratohete nga pronari i firmes;

- Ne kete plan tekniko-organizativ, masat e teknikes se sigurimit do te zene vendin kryesor .

- Drejtuasi teknik i punimeve do te kryeje instruksione te rregullta mujore e tre mujore , ku do te trajtohen tema te vecanta per te gjitha profesionet

- Punonjesit, qe do te punojne ne karriere per kontrollin e shpateve te shkalleve, shesheve te ngarkimit , rrugeve te transportit etj do te instruktohen rregullisht dhe do te ndjekin me rigorozitet zbatimin e rregullave dhr normave te Rr.T.S., qe lidhen me keto probleme .

- Kujdes i vecante do te tregohet ne krijimin e kushteve te punes , pastrimit te shesheve te shkalleve ,rrugeve te transportit, krefjes dhe skarifikimit te shpateve te shkalleve te punes dhe nenshkalleve sidomos kur punohet ne zonen me shkembinj me çarje.

Do te zbatohet nje regjim i rrepte ne aplikimin e pasaportave teknike te punimeve te ngarkimit dhe transportit te brendshem.

Manikerite duhet te mirembahen teknikisht qe zhurma e tyre te jete vetem ajo teknologjike dhe jo e avarive. Ato duhet te perdoren me eficence dhe te minimizohet koha gjate se ciles mbahen ndezur motoret. Skapamentot duhet te kene ne gjendje funksionale filtrat e tyre teknologjike te kapjes se grimcave (skapamentot e makinerive kane nje jastek te posatshem per kete gje). Do te perdoret nafta me permbajtje te ulet sqfuri. Transporti i materialeve te behet me mjete te pastra nga balta dhe te mbuluara nese rruget kalojne prane ose neper qendrat e banuara. Te menjahet renia e borive te automjeteve nga shoferet per te mos krijuar zhurme dhe stres tek banoret. Qarkullimi i kamioneve ne qendrat e banuara te behet me shpejtesi te ulet gje qe shmang jo vetem aksidentet por edhe krijimin e pluhurave..

Per te mos ndodhur ngjarje aksidentale ne mbetjet gjate aktivitetit minerare ne do te kemi parasysh qe mbulesa e padobishme duhet :

Sistemimi i tyre ne sheshin provizor me nje kend jo me shume se 30° sepse eleminon rreshqitjen e sterileve ne shpat.

Rreth e qarke sheshit te vendosen blloqe guri gelqerore masiv per te mos ndodhur fenomeni i rrjedhjes se sterileve.

Gjate sistemit te sterileve ne shesh duhet te kapin skrapaten natyrale te relievit egzistues sepse per ndryshe do te ndodh fenomeni i rreshqitjes se shpatit te relievit.

Ne rast te ndodhjes se ndonje rreshqitje do te merren keto masa:

Sistemi i mases se rreshqitur.

Ndertimi i dhembit te mbeshtetjes se mases qe ndodhet ne pasqyren e rreshqitjes

Po qe nevoja do te nderhyjne me heqje te materialit deri sa te arrihet ekuilibri i pasqyres se rreshqitjes

MONITORIMI I PLANIFIKUAR I SHKARKIMEVE NGA INSTALIMI.

Ne pergatitjen e programit te monitorimit eshte menduar qe te perzgjidhen per t'u monitoruar nga vete kompania ata elemente qe realisht mund te indentifikohen, maten, regjistrohen dhe komunikohen ne organet e administrimit te mjedisit (ARM). Te dhenat cilesore, sipas tabelës do te hidhen ne nje regjister qe administrohet nga vete kompania dhe do te dorezohen ne ARM-ne e qarkut sa here te kerkohet, sipas procedurave ligjore dhe rregulloreve. Me poshte jepen disa indikatorë te cilet duhen monitoruar per te vleresuar suksesin dhe matur realizimin e objektivave mjedisore te projektit. Interpretimi i nje gjendje te caktuar mjedisore duhet bere ne lidhje te ngushte me fazen ne te cilen gjendet zbatimi i projektit. Duhet kuptuar se nje gjendje e perkeqesuar e mjedisit ne nje faze te caktuar te zbatimit e cila eshte faze tranzitore dhe jo tregues absolut i realizimit te objektivave te projektit.

Efikasiteti i masave te Planit te Menaxhimit do te vleresohet nga rezultatet e tij konkrete ne terren nepermjet monitorimit te vazhdueshem. Plani i Menaxhimit do te permiresohet dhe pershtatet ne te ardhmen ne varesi te kerkesave praktike. Subjekti do te kujdeset per administrimin e çdo informacioni qe lidhet me ushtrimin e veprimtarise. Administrimi i te dhenave konsiderohet shume i rendesishem per menyren e operimit te subjektit dhe do te perdoret per te permiresuar eficencen e çdo mase te parashikuar per zbutjen e ndikimeve ne mjedis dhe ne teresi. Per mbajtjen e te dhenave do te perpilohet nje regjister i veçante, fushat e te cilit te mbulojne te gjithë llojin e informacionit te mbledhur qe lidhet me aktivitetin e minieres.

Efikasiteti i masave te Planit te Monitorimi do te vleresohet nga rezultatet e tij konkrete ne terren nepermjet monitorimit te vazhdueshem. Plani i Monitorimit do te permiresohet dhe pershtatet ne te ardhmen ne varesi te kerkesave praktike. Subjekti do te kujdeset per administrimin e çdo informacioni qe lidhet me ushtrimin e veprimtarise. Administrimi i te dhenave konsiderohet shume i rendesishem per menyren e operimit te subjektit dhe do te perdoret per te permiresuar eficencen e çdo mase te parashikuar per zbutjen e ndikimeve ne mjedis dhe ne teresi.

Elementet e monitorimit te veprimtarise

Nr	Elementi i monitorimit	Frekuenca
1.	Monitorim i zhurmave dhe pasojave te plasjeve ne miniere	Vazhdueshem
2.	Monitorimi i biodiversitetit ne zonen rreth objektit te shfrytezimit	Vazhdueshem
3.	Monitorimi i pluhurave ne objekt dhe gjate transportit	Gjate stines se thate
4.	Monitorimi i gjendjes se mekanikes dhe mundesise per rrjedhje dhe ndotje	Vazhueshem
5.	Monitorim i faktoreve qe shkaktojne rreziqe natyrore dhe humane	Vazhdueshem

Efikasiteti i masave te Planit te Menaxhimit do te vleresohet nga rezultatet e tij konkrete ne terren nepermjet monitorimit te vazhdueshem. Plani i Menaxhimit do te permiresohet dhe pershtatet ne te ardhmen ne varesi te kerkesave praktike. Subjekti do te kujdeset per administrimin e çdo informacioni qe lidhet me ushtrimin e veprimtarise. Administrimi i te dhenave konsiderohet shume i rendesishem per menyren e operimit te subjektit dhe do te perdoret per te permiresuar eficencen e çdo mase te parashikuar per zbutjen e ndikimeve ne mjedis dhe ne teresi. Per mbajtjen e te dhenave do te perpilohet nje regjister i

Në përfundim të aktivitetit, do të duhet që të transformohen sipërfaqet e dëmtuara në një reliev të ri natyror, në një sipërfaqe në formën e sotme por të mbuluar nga vegjetacioni, dhe në terene të gjelbëruara.

PERGATITI

"REAL-P" SH.P.K.

Licensuar nga Q.K.L. per sherbime ekspertize profesionale lidhur me ndikimin ne mjedis.

nr. license LN-6661-07-2013

Remzi PUPLI
Refik SPAHIU
Suri HOXHA

Three handwritten signatures in blue ink, corresponding to the names listed to the left: Remzi PUPLI, Refik SPAHIU, and Suri HOXHA.